

Malzeme

Aslıhan Demirtaş ■ Farklı şekillerde işlenmiş, süreçlere tabi tutulmuş dünyamızdır. Kereste haline gelmiş meşe ağacı, plaka şeklinde kesilmiş traverten, çimento kıvamına gelinceye dek öğütülmüş taş ve kil, cam elde etmek için eritilip soğutulmuş kum, kil ve kireç sadece birkaç örnektir. İnsan ötesi türlerin yaşam alanlarını yok etmek veya yüzyıllarca oluşmuş birikimleri kullanmak anlamına da gelir. Malzeme kullanması gerekliliğinden ötürü mimarlık, dünyayı süreçten geçirip başkalaştıran bir meslektir, sorumluluğu yüksektir. Kelimenin yanlış kullanımları dahilinde “doğal malzeme” vardır, başka gezegenlerden henüz malzeme ithal etmediğimiz ve her şey doğamızdan elde edildiği için, doğal olmayan malzeme yoktur. Doğada dönüşmeyen veya çok uzun zamanda dönüşen malzeme vardır.

Akraba kelimeler: *Lüzum, Lazım, Levazım.* ■



Fotoğraf: Aslıhan Demirtaş.

Mekansal Yassılaştırma

Alper Derinboğaz ■ Wong Kar-wai'nin filmi *Chungking Express*, iki farklı polisin, 223 ve 663'ün hikayesini anlatıyor. Filmin ilk yarısında ilk aşk hikayesi bitiyor. Daha sonra tamamen yeni bir hikayeye başlıyor. Neredeyse iki farklı film izliyorsunuz. Sinematografi bile birbirinden farklı. Ancak film boyunca hiç yabancılık çekmiyorsunuz. İki filmi birbirine bağlayan bir şey var. O da Hong Kong. Daha doğrusu bir bar, bir çarşı ve *fastfood* dükkanı olan “Chungking Express”, yani mekanlar. Film boyunca sürekliliği olan tek olgu bu mekanlar. Mekan neredeyse bir karakter, bir bilinç gibi filme katılıyor ve oynuyor. İzlerken aynı mekan aynı talihsizlikler diye düşünüyorsunuz. Neredeyse mekanın başrol oyuncusu olduğuna inanacaksınız. Sadece 1,5 saat içinde içimize nüfuz eden bu mekanları düşündüğümüzde kendi çevremizin de bir bilinci ve karakteri olduğunu söyleyebiliriz. İşte bu tekrar eden kaderler, aynı talihsizlikler aslında her sabah uyandığımız içinden geçtiğimiz mekanlardan gelmektedir. Buna mekansal yassılaştırma denir.

İçinde yaşadığımız çevre de *Chungking Express* gibi duygularımızı tetikleyen ipuçlarıyla dolu. Artık bazılarımız için



Chungking Express, 1994 (Yön.: Wong Kar-wai).

ipuçları yok ve ezberlenmiş replikler barındırıyor içinde yaşadığımız evler. Her sabah uyandığınız yatak sizi dışarı atıyor, yürüdüğünüz sokak her akşam geri döneceğinizi hatırlatıyor, oturduğunuz masa sizi e-postalarınıza sürüklüyor. Ekranlar ise algı dünyamız daha da yassılaştırıyor. Pandemi sonrası dünyanın kenara kısılmışlığı da eklenip, sosyal medya sistemlerinin algoritmaları geliştikçe tam olarak yazılmış bir senaryoyu okur olmaya yaklaşıyoruz.

Halbuki belki de doğamızda göçebelik ve geçicilik var. Hiçbir şeye yetişemediğimiz bu gündelik hayatımızın arkasında asıl problemin zaman sıkışıklığı değil

mekansal yassılaştırma olduğunu savunuyor bazı bilim insanları. Çoğunlukla balkonsuzluktan yakındık ama belki de başka şeyler önemliydi. Mekanlarımız baharda çiçek açmadı, bulutlanmadılar veya akşam olmadılar... ■